

**Борітеся — поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля свята.**

Тарас ШЕВЧЕНКО.

Чорноморські НОВИНИ

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА

№ 11
(22436)

**ЧЕТВЕР
9
БЕРЕЗНЯ
2023 РОКУ**

**Виходить
із 19 липня 1917 р.**

• Актуальне інтерв'ю

Зі звільненням Криму почнеться дезінтеграція рф

«Деякі поважні військові експерти прогноують, що звільнення Криму відбудеться до звільнення територій на сході України», — зазначив в ефірі програми «Свобода Live» голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров. За його словами, під тиском перемог ЗСУ в московії можуть статися зміни у військово-політичному керівництві росії. Він також скептично поставився до будівництва у Криму окупаційною владою фортифікаційних споруд, щоб зупинити наступ української армії.

— Пана Чубаров, давайте почнемо зі стратегії деокупації Криму, про яку говорить секретар РНБО Олександр Данилов. Що вам відомо про можливі корективи, які, ймовірно, будуть внесені до цього документа?

— Зрозуміло, що останній рік війни, яка триває вже дев'ять років, фактично вимагає внесення таких кардинальних змін до стратегії, хоча б у тій частині, де вказувалося про те, що звільнення Криму відбуватиметься переважно через політично-дипломатичні форуми.

Повномасштабне вторгнення на територію України російських військ і хід війни показують, що змінилися погляди на звільнення Криму не лише в українському суспільстві, а й, що дуже важливо, серед наших партнерів, які об'єдналися навколо України.

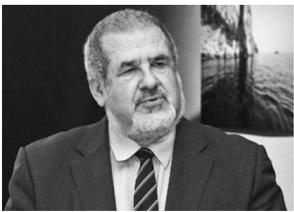
Якщо на першому установочному саміті «Кримської платформи» йшлося про те, що звільнення Криму відбуватиметься через мирний діалог з росією (таке речення було декларативне, яку підписали тоді українські «Кримської платформи», бо це була воля деяких наших партнерів), то уже на другий зустріч «Кримської платформи» 23

серпня 2022 року, всі без винятку учасники «Кримської платформи» наголошували на тому, що відтворення територіальної цілісності Української держави буде відбуватися через перемогу в російсько-українській війні.

— Під перемогою, що ви можете мати на увазі? Наприклад, консультант головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного, пан Назаров, казав, що він не виключає можливості мирних перемовин України і росії після того, як Україна зможе деокупувати певні території й об'єднати цей «сухопутний коридор» для рф із російської території до Криму. І нібито за таких умов Крим може опинитися ізольованою і тоді можуть повернутися, як так розумію, до дипломатичних методів. Чи не так?

— Зараз дуже важко передбачити перебіг усіх подій, що відбуватимуться у ході війни. Можуть бути такі конфігурації, що нам зараз і не сняться.

Але деякі поважні військові експерти вважають, що Крим є тим стратегічним ключем, завдяки яко-

му остаточно будуть звільнені всі окуповані українські землі. Тобто вони прогноують, що звільнення Криму відбудеться до звільнення територій на сході України.

На якому рівні проводитимуться переговори, чи будуть вони проводитися, залежатиме від багатьох факторів, у тому числі і тих, які відбуватимуться безпосередньо на території самої росії. Але я не виключаю, що на якомусь етапі під тиском перемог ЗСУ в московії можуть статися зміни у військово-політичному керівництві. Почнеться дезорієнтація в керівництві — вони попросять перемовин. Можливе і таке.

— А що вам відомо про нібито партизанський рух у Криму, який нібито чекає на відмашку від ЗСУ?

З'явилася таке собі відеозвернення від нібито руху «Атеш». Ми не можемо точно стверджувати, що це представники саме цього партизанського руху. Чи можете внести нам трошки ясності?

— Я унікалю коментарів до таких подій, явищ, які є в реальному житті і які спричинили війною. Бо це не виправдано буде, в тому числі з мого боку.

Єдине, що я тут можу абсолютно погодитися з паном Олексієм Даниловим, секретарем РНБО, в тому, що на території Криму є сотні тисяч громадян України, які очікують на звільнення Криму. І, зрозуміло, їхня поведінка буде кардинально мінитися з наближенням ЗСУ до адміністративних кордонів з окупованим півостровом. Я це знаю абсолютно точно. І ми це побачимо в процесі війни.

— Чи є у вас інформація про те, що в Євпаторії почали укріплювати пляжі, нібито боячись висадки українського десанту морем? Принаймні є відео у соцмережах, які, ймовірно, були зняті на пляжі в Євпаторії. Можете це прокоментувати?

— У нас тут є багато інформації про взагалі будівництво фортифікаційних споруд на півночі Криму, в степових районах і на заході півострова, де розміщено багато військових об'єктів, зокрема ракетно-зенітний комплексів, звідки кидаються ракети на материкову частину України. І ось це зведен-

ня фортифікаційних споруд уже триває місяцями.

Але мені особисто здається, що вони це більше роблять для підняття настрою як кримського населення, так і російського населення. І, можливо, це ще й тому, що втрата Криму для росії, особливо для диктатора путіна, буде остаточно крапкою, після чого справді розпочнеться дезінтеграція не тільки моральних настроїв у росії, а я відчуваю, що зі звільненням Криму ЗСУ розпочнеться територіальна дезінтеграція російської федерації. І тому вони приділяють дуже важливе значення заходам нібито таким, які допомагатимуть їм обороняти Крим.

— Пана Чубаров, а як можуть у Криму на це реагувати ті, хто не дуже чекає на повернення України? Хіба побудова цих укріплень, навпаки, не змушує подумати цих людей про те, що, ймовірно, Крим не найбезпечніше місце і що варто було б покинути півострів?

— По-різному. Ви абсолютно праві. Чим більше підготують до утримання під контролем Криму, тим менше довіри до таких дій. Бо яким не було б зомбованим російське населення або колоністи, які поселилися в Криму, вони теж мають тисячі підстав не довіряти власній владі, путіну зокрема. І тому частина населення це справді може сприймати як ознаку того, що треба вже виїжджати з Криму. Але на частину населення це продовжує десь працювати.

Але я думаю, що виходити з того, що окопи в степах Криму чи такі спеціальні вогневі укріплення на пляжах на березі Чорного моря здатні зупинити ракети і снаряди високоточної української зброї — ну, важко сказати. Але те, що вони роблять це зухвало і відкрито, показують, як вони укріплюються в Криму, — це абсолютно правда.

Сашко ШЕВЧЕНКО.

• Точка зору

готовність весняних наступальних дій з боку агресора і про одночасний контрнаступ українських військ у кількох напрямках на сході і на півдні країни.

Сьогодні, спираючись на офіційну інформацію, неможливо скласти цілісну картину того, що відбувається у нас на фронтах. Але неможливо уявити цю картину і спираючись на закордонні джерела. По-перше, згідно з ними, місто Бахмут уже кілька разів наші війська залишали. По-друге, це місто для України стратегічно не є важливим, а по-третє, воно використовується винятково як м'ясорубка для перемелювання ворожої біомаси. Такий же потік суперечливої інформації стосується становища на півдні України, де нібито ось-ось почнеться звільнення окупованих українських територій.

Якщо підсумувати протиріччя, створюється враження, що звільнення захоплених територій і перемога України над ворогом відкладається, як мінімум, до осені, а скоріше — до наступного року. І це суворая реальність. З нею треба миритися, щоб потім не розчаруватися і не звинувачувати кожного другого українця у відсутності патріотизму і недостатніх зусиллях у захисті своєї країни. Але будемо справедливими: українці на фронтах і в тилу для захисту Батьківщини зробили вже у кілька разів більше, ніж передбачали друзі й союзники.

А якщо говорити про війну правду, то для перемоги зробиють це більше.

Слава Україні!
Леонід ЗАСЛAVСЬКИЙ.

• Із пережитого

колами міста. Тобто справа хоча й повільно, але рухалася. І ось... неочікуване брало участь у виступах українського народного хору, тобто вела активне творче життя у своєму невеликому затісному південному містечку. А це моя стійка проукраїнська позиція з дев'янояти років не давала мені залишатися осторонь будь-яких важливих подій у нашій громаді: чи то чергові вибори, чи звільнення міста від комуністичної символіки, чи впровадження української мови у різні сфери суспільного життя. Останнє, чим доводилося займатися разом з іншими небагатьма друзями моїми, — це перейменування міста: подальше від «руського міра». Вже були написані необхідні листи, проведені консультації з очільниками громадських організацій, з літературними та мистецькими

Правда про війну і перемога

З усіх прасок, пральних машин і духовок України звучать заклики до населення спиратися тільки на офіційні відомості про воєнні дії і становище на фронтах. З точки зору цивільної і військової влади ці вимоги обґрунтовані й справедливі. Панічні настрої під час війни небезпечні. А поширення недостовірної інформації допомагає тільки ворогові.

Аналітичні проекти і корективи до них

Але як відрізнити достовірну інформацію від недостовірної, якщо не можна перевірити її джерело?

Відомостей Генерального штабу Збройних сил України вистачає хіба що для короткого коментаря, але не для повноцінного аналітичного огляду. Тому серйозні експерти звертаються до, на їхню думку, авторитетних та об'єктивних джерел. Якщо судити за кількістю посилань у вітчизняній аналітиці, то «достовірні» відомості про хід нашої війни зосереджені у кількох далеких від нас місцях. А саме в Інституті вивчення війни — ISW (Вашингтон, округ Колумбія) і в Британській військовій розвідці — DI (Лондон, Великий Лондон).

Обсяги фінансування і кадровий склад цих організацій (тисячі співробітників та мільйонні бюджети) вражають увагу. А можливість прямої комунікації з урядами США та Великої Британії і з керівництвом збройних сил своїх країн — безпрецедентна. Цікаві і канали, якими ця інформація доводиться до суспільства. З одного боку, до даних згаданих служб мають доступ

редакції інформаційних холдингів і найбільших газет Великої Британії, США та Європи. З іншого боку, доступ відкритий не до всіх даних. Що створює можливість для маніпуляцій і для так званого «управління війнами».

Частину досліджень Інституту вивчення війни і Британської військової розвідки в рамках проєктів «Афганістан» або «Ірак» уже можна оцінити як неексклюзивні за результатами. Частину проєктів «Іран», «Сирія» або «Лівія» оцінити поки що неможливо, але, судячи з розвитку подій у цих країнах, низка помилкових оцінок у цих дослідженнях виявлена і робота щодо корекції досліджень триває.

Військовим аналітикам Лондона і Вашингтона роботи в будь-якому випадку достатньо. При цьому найбільшій її обсяг зосереджений у проєкті «Україна».

Відколи у США розробляють проєкт «Україна», сказати важко, але є дані, що перші аналітичні напрацювання припадають на 2003-й рік конфлікту навколо острова Тузла. А завданням, які тоді білий діл поставив перед експертами, було довести, що російська сторона не порушила Будапештського меморандуму. Але відтоді багато води

сплило в Потомак. Завданням Заходу танцювали до листопада 2021 року, коли без бінокля вони не обмежені офіційними джерелами і можуть іти на певний ризик. Саме тому посилення на вашингтонський інститут вивчення війни або на військову розвідку Великобританії становлять для українських експертів, журналістів і політиків більший інтерес, ніж скільки коментарів наших чиновників і військових. Утім, з тієї ж причини ISW або DI зберігають можливість для «управління війною», внесення до порядку денного питань, які не мають під час боїв вирішального значення, але дозволяють політикам виправдовувати свої дії чи бездіяльність.

Інформаційний шум і реалії

Під пісню про ескаляцію на Заході танцювали до листопада 2021 року, коли без бінокля вони не обмежені офіційними джерелами і можуть іти на певний ризик. Саме тому посилення на вашингтонський інститут вивчення війни або на військову розвідку Великобританії становлять для українських експертів, журналістів і політиків більший інтерес, ніж скільки коментарів наших чиновників і військових. Утім, з тієї ж причини ISW або DI зберігають можливість для «управління війною», внесення до порядку денного питань, які не мають під час боїв вирішального значення, але дозволяють політикам виправдовувати свої дії чи бездіяльність.

Залежно від бажання допомогти Україні або від можливості швидко поставити нам необхідне озброєння, в інформаційний простір Заходу, а іноді й України, цілеспрямовано запускаються міфи про те, що «Україна вже перемогла», що танки, літаки та інша зброя на даному етапі війни для ЗСУ не потрібні. Це високоточна далекобійна зброя, поставлена в Україну, здатна спровокувати «ядерну» відповідь росії. І тому подібне. Такі ж міфи поширюються про

час від часу редагувала вірші колеги по перу, проводила літературні зустрічі, брала участь у виступах українського народного хору, тобто вела активне творче життя у своєму невеликому затісному південному містечку. А це моя стійка проукраїнська позиція з дев'янояти років не давала мені залишатися осторонь будь-яких важливих подій у нашій громаді: чи то чергові вибори, чи звільнення міста від комуністичної символіки, чи впровадження української мови у різні сфери суспільного життя. Останнє, чим доводилося займатися разом з іншими небагатьма друзями моїми, — це перейменування міста: подальше від «руського міра». Вже були написані необхідні листи, проведені консультації з очільниками громадських організацій, з літературними та мистецькими

колами міста. Тобто справа хоча й повільно, але рухалася. І ось... неочікуване брало участь у виступах українського народного хору, тобто вела активне творче життя у своєму невеликому затісному південному містечку. А це моя стійка проукраїнська позиція з дев'янояти років не давала мені залишатися осторонь будь-яких важливих подій у нашій громаді: чи то чергові вибори, чи звільнення міста від комуністичної символіки, чи впровадження української мови у різні сфери суспільного життя. Останнє, чим доводилося займатися разом з іншими небагатьма друзями моїми, — це перейменування міста: подальше від «руського міра». Вже були написані необхідні листи, проведені консультації з очільниками громадських організацій, з літературними та мистецькими

із життєвою позицією, досвідом, близькими до моїх. Отже, про себе. На момент вторгнення я вже кілька років, за віком, була поза будь-якою роботою, окрім творчої праці.

Вічний, як Україна

2 березня у виставковій залі Одеської обласної організації Національної спілки художників України по вул. Торговій, 2 відкрилася традиційна Шевченківська виставка образотворчого мистецтва.

Факти відомі, та все ж згадаймо: Шевченко ніколи не був чужим Одесі, хоч ні разу не був тут. А проте, був завжди близький одеситам. Одразу ж по його кончині одеська газета вмістила траурне повідомлення. Тоді ж такі композитор Василь Пашенко написав полонез на смерть поета — то був найпопулярніший під ту пору музичний жанр. Про цю музику газета писала, що вона створена на яській мелодії, неважка для виконання та видана витончено, з виньеткою, яка вдало відтворює портрет Шевченка.

Одеська преса, назагал, багато писала в тих роках про Кобзаря і про все, пов'язане з його ім'ям. Ось уривок з матеріалу, вміщеного в його і газет: «На далекий півночі в пам'яті поета досі

року 200-ліття Т.Г. Шевченка, — цей вернісаж відбувається у форматі виставки-конференції. Іншою стороною, а відтак і постійним куратором її став заслужений художник України Сергій Савченко. На цю виставку одеські мистці несуть твори, які вважають кращими, найвдалішими. А можли-

кресать картини української природи, образи його героїв, пригадують йому розповіді столітнього діда, очевидця уманської різанини, і сильними величавими звуками передаються вони в поемі «Гайдамаки», що вийшла 1841 року. Нарешті, змудьгувавшись за батьківщиною, іде він на південь».

Не можливо мимучи ще один дуже важливий факт: автором музичного вступу до балади «Причини» — «Реве та стогне Дніпр широкий» — став випускник нашого університету Данило Крижанівський, тоді гімназійний учитель у місті Болграді. Ця музика за силою та глибиною відтворює,

во, щоби звірити з ним свої думки та прагнення. Як у відомій пісні:

*Іду крізь свята і крізь будні,
Крізь глум юрби і суету
Ні, не в минуле, а в майбутнє
До тебе я, Тарасе, йду.*

Зрозуміло, ця виставка не безпосередня прив'язка до сучасної тематики, на ній — не похилени хатинки чи сільські краєвиди з тинами (хоча трапляється й таке). Хто як розуміє своє завдання у цьому контексті. Є і портрети, і краєвиди українські, і символи — все тут залежить від ступеня таланту, від заглиблення не лише в творчість Тараса Шевченка, а й у розуміння української національної ідеї. Хочеться думати, що художники читають його твори, знають його мalarство.

Приходять на ці виставки, що поєднані з невеличкими конференціями, запрошені гості: літератори, науковці, передовсім — історики, філологи, музиканти, яким навіть завітав Тарас Петриненко. Вповідать про наше народне генія, читають його поезію.

Цьогорічну виставку своїми виступами поглибили професор Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова Тарас Гончарук і доцент цього ж вишу Ірина Нечитайло. Відкриваючи мистецьку подію, тон задав Сергій Савченко, надзвичайно вдало пов'язавши творчість Кобзаря із сучасністю (він же, до слова, є також автором афіші) та назвавши ці виставки-конференції «подоланням галузевого герметизму», себто участь у події образотворчого мистецтва представників науки, літератури, інших видів мистецтва, а також підкресливши цілковито фаховий

решення духу Шевченкової поезії стала врівень з такими музичними шедеврами, як «Заповіт», «Думи мої, думи», виконання яких ми слухаємо стоячи.

Доля Шевченкової творчості та його життя доля, саме ім'я Кобзаря стали багаті в чому визначальними у долі українського народу. Були, як знаємо, й часи різноманітних заборон, і часи, коли достосовував Шевченка до ідеологічних потреб. Та ж така музика «Реве та стогне...» звучала по-

решення духу Шевченкової поезії стала врівень з такими музичними шедеврами, як «Заповіт», «Думи мої, думи», виконання яких ми слухаємо стоячи.

звоніми українського радіо в евакуації. В усьому цьому неважно було побачити певне лукавство та лицемірство, загравання з українцями, котрі здобували перемогу імперії у тій війні, і треба було додати їм трохи національних гордоств.

Тож Одеса може пишатися своїми власними давніми традиціями пошанування Шевченка у всенародному річці. А з-поміж різних мистецьких подій в Одесі логічним продовженням давньої прихильності до Кобзаря народилася своя — можливо, що й однією від багатьох інших повсюдно в країні — мистецька традиція. Це щорічна велика березнева — саме у ці дні — художня виставка. Цьогоріч на її афіші дві дати: 1814-й — рік народження Тараса Шевченка та 2023-й — рік війни з імперською росією, котру він ненавидів, війни, на якій ми захищаємо всі ті національні постулати, на які він вказує нам у своїй творчості. А це на тій афіші чотири барви: синя з жовтою і червона з чорною — кольори нашої боротьби.

Уже кілька років — здається, від 2014-го,

решення духу Шевченкової поезії стала врівень з такими музичними шедеврами, як «Заповіт», «Думи мої, думи», виконання яких ми слухаємо стоячи.

Доля Шевченкової творчості та його життя доля, саме ім'я Кобзаря стали багаті в чому визначальними у долі українського народу. Були, як знаємо, й часи різноманітних заборон, і часи, коли достосовував Шевченка до ідеологічних потреб. Та ж така музика «Реве та стогне...» звучала по-

решення духу Шевченкової поезії стала врівень з такими музичними шедеврами, як «Заповіт», «Думи мої, думи», виконання яких ми слухаємо стоячи.

ривень робіт. А ще він зауважив, що нинішня подія є виявом нашої ідентичності в історично-культурному контексті, і висловив упевненість, що «настане пора, коли ми будемо славити час, який сприяв звучанню яскравим знаком сучасного українця, котрий, нарешті, закріпив за собою благодатний, правдивий історичний спадок».

Говорили на відкритті виставки про Тараса Шевченка — його завше актуальні ідеї, що їх наш національний пророк приніс у сьогодення і які ми дали несемо у майбутнє.

— Це наша просвітницька організація, — наче підсумував керівник обласної організації НСХУ, народний художник України Анатолій Горбенко. — Кожен для себе щось відкрив, можливо, й замислюється: що ми творимо, для кого.

Тож нехай запанують у наших серцях Шевченкові гострота й невідкупність.

Роман КРАКАЛІЯ.
Світлани Сергія САВЧЕНКА.
• Будьмо разом!

Передплата не закінчується ніколи!

Час летить стрімко — вже й весна завітала на нашу землю. Віримо: перемога! Знаємо, що частина із Вас, шановні читачі, передплатила «Чорноморські новини» лише на перший квартал, а тому запрошуємо якнайшвидше подбати про те, аби й із квітня газета приходила у Ваші поштові скриньки. Зробити це можна до 20 березня у будь-якому відділенні «Укрпошти».

Вартість передплати не змінюється і становить:
9 місяців — 450 грн, 1 місяць — 50 грн.

